

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
YOSHLAR SIYOSATI VA SPORT VAZIRLIGI**

**JISMONIY TARBIYA VA SPORT BO‘YICHA MUTAXASSISLARNI QAYTA
TAYYORLASH VA MALAKASINI OSHIRISH INSTITUTI FARG‘ONA FILIALI**

**“Olimpiya bilim asoslari”
moduli**

1-MAVZU:

QADIMGI OLIMPIYA O‘YINLARI TARIXI

REJA:

- 1. Qadimgi Olimpiya o‘yinlari tarixi.**
- 2. Qadimgi Olimpiya o‘yinlarining ahamiyati.**

P.f.b.f.d. (PhD) Norqulov Doniyor Raxmiddinovich

QADIMGI OLIMPIYA O‘YINLARI TARIXI

Qadimgi Olimpiya o‘yinlari doimiy ravishda har to‘rt yilda bir marta o‘tkazilgan va Zevs sharafiga bag‘ishlangan. Yozma manbalarga asoslangan ma’lumotlarga ko‘ra bu bayramlarning boshlanishi ikki yunon davlati – *Elida* va *Sparta* davlatlari o‘rtasida tinchlik o‘rnatilishi bilan bog‘lanadi.

Birinchi Olimpiya o‘yinlari miloddan avvalgi *776-yilda* bo‘lib o‘tgan. O‘yinlar o‘tkaziladigan vaqtda butun Yunonistonda “*muqaddas tinchlik*” e‘lon qilingan.

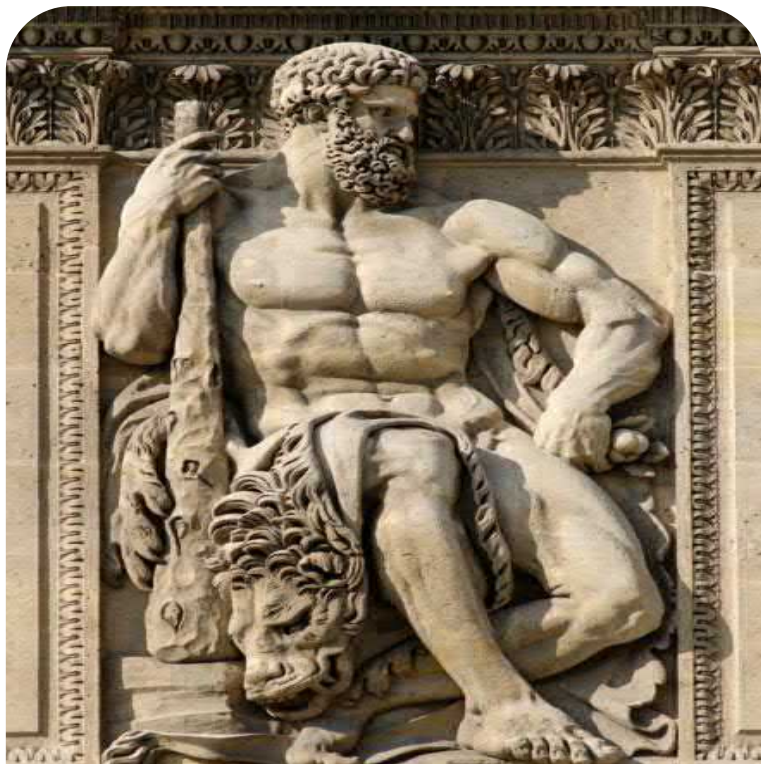

OLIMPDAGI ZEVS HAYKALI

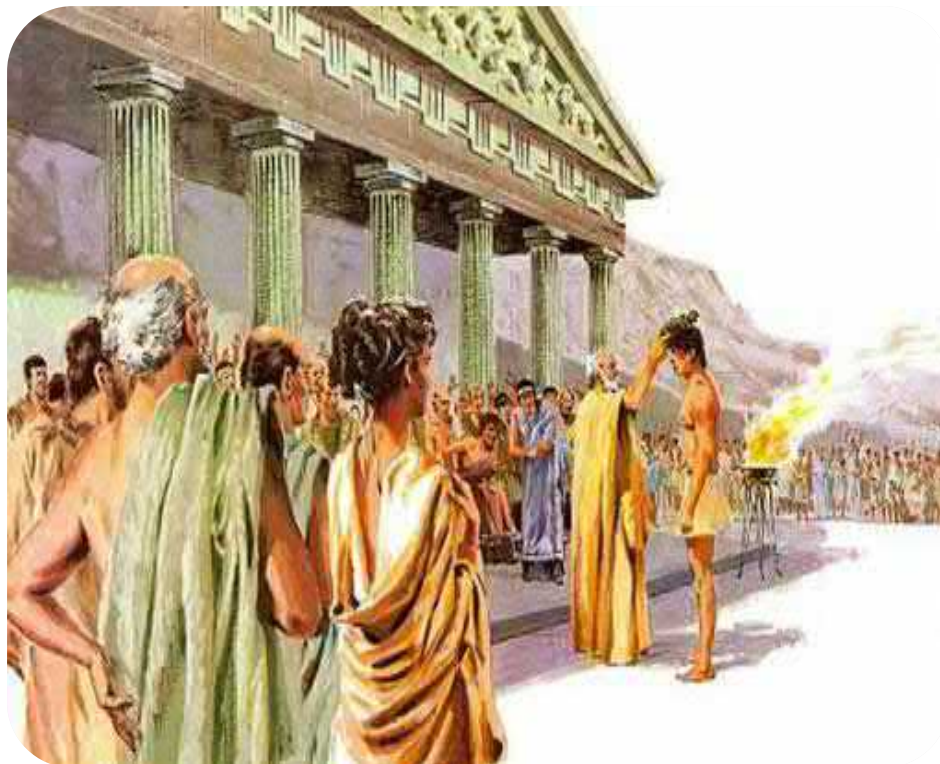
Birinchi afsona “Zevs-chaqmoqchi” o‘zining bolalarining yutib yuboradigan otasi-Kronosni yengish munosabati bilan, ushbu sanaga bag‘ishlab o‘yinlarni o‘tgazishga amri vojib etdi.

Ikkinchi afsona Zevsni o‘g‘li Geraklni 24 to‘rt qaxramonligiga bag‘ishlanib tashkil etilgan.

Uchinchi afsona Zevsni o‘g‘li Gerakl o‘yinlarni tashkil qilgan.

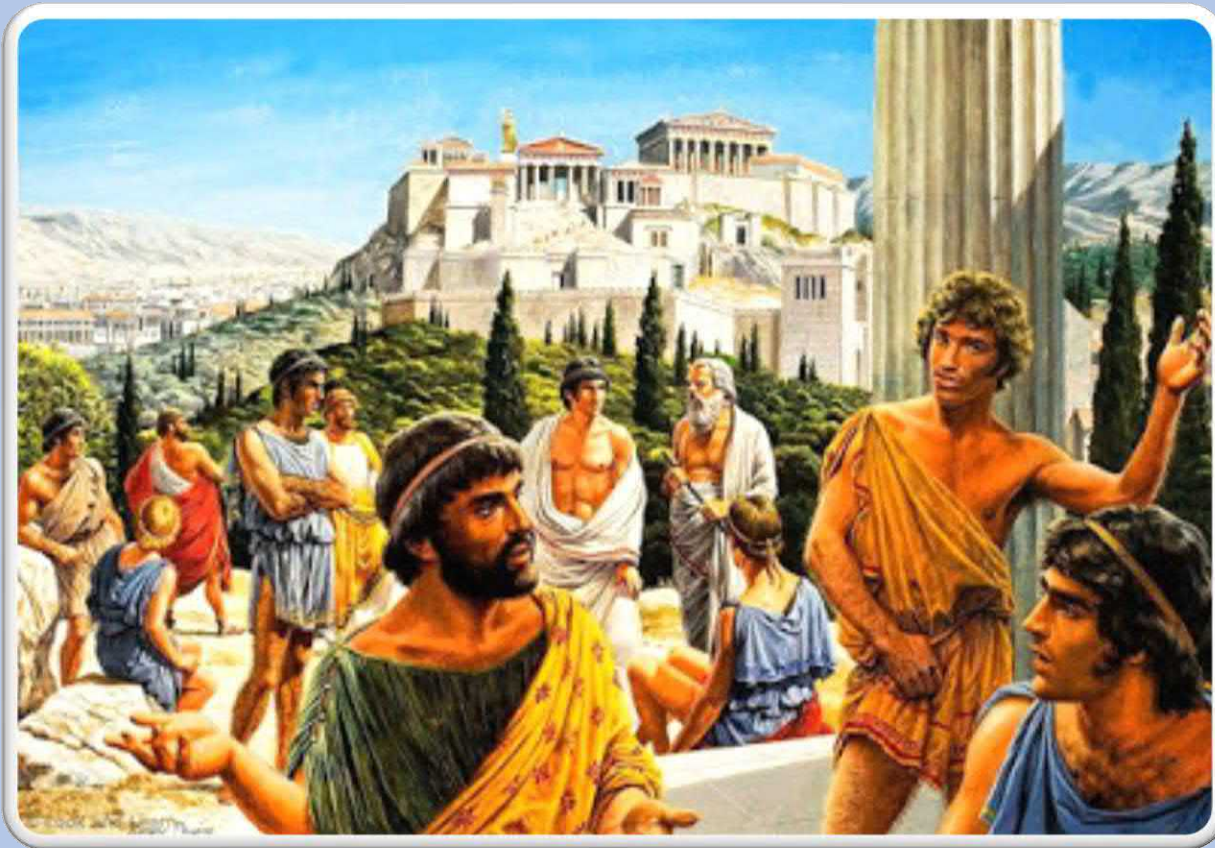

OLIMPDAGI GERAKL HAYKALI

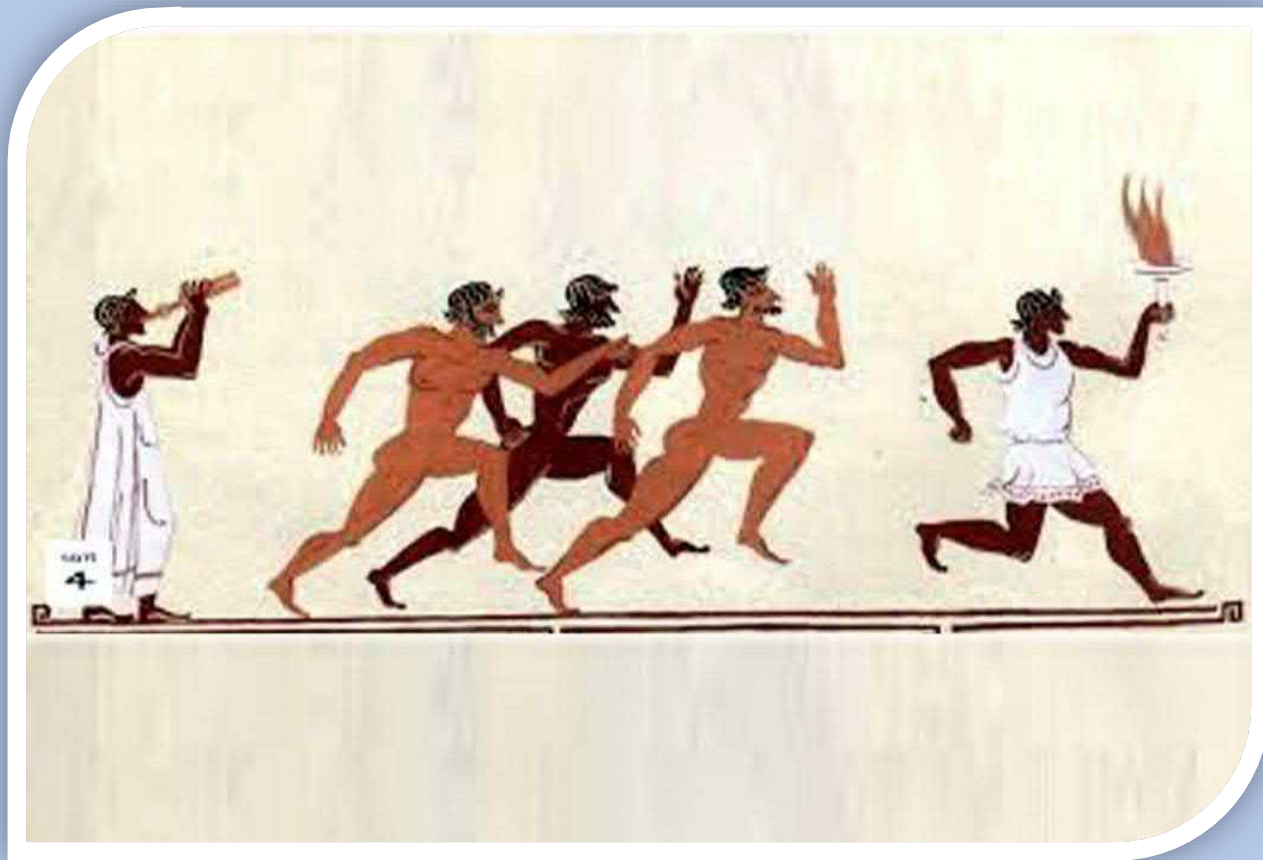

OLIMPIONIK

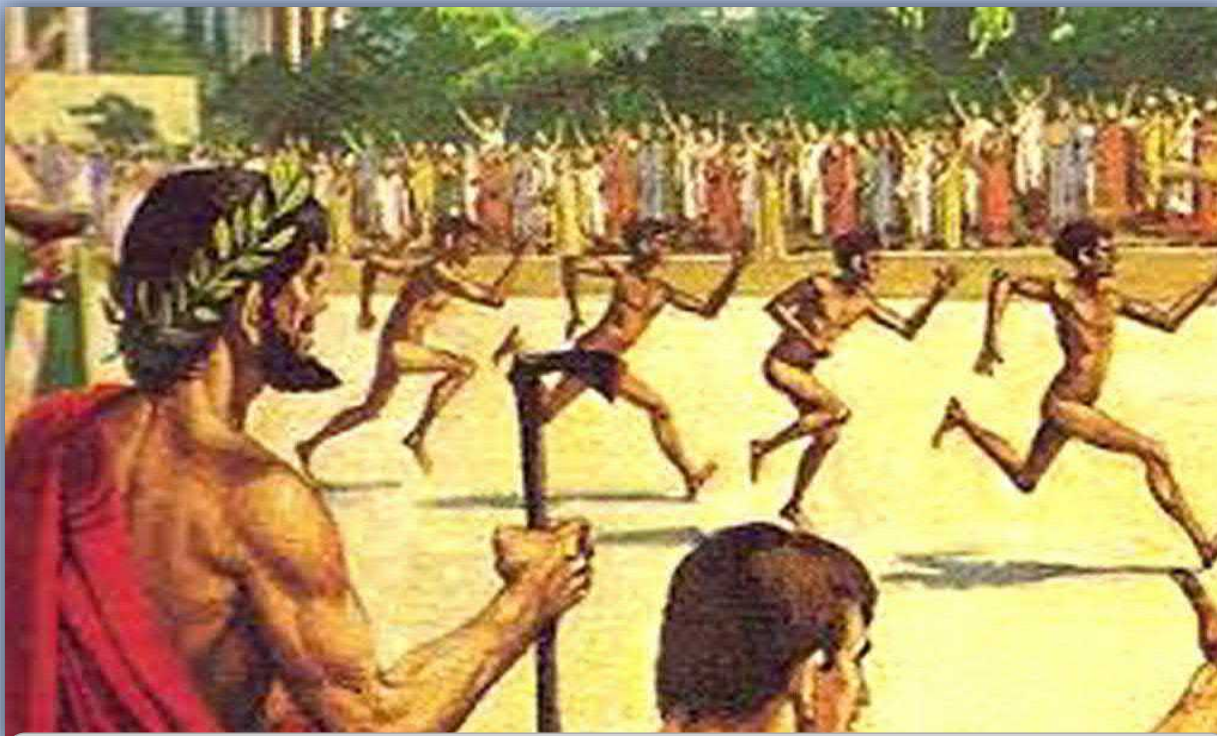
Olimpiya o'yinlari Geraklning eng shavkatli g'alabalaridan biriga bag'ishlangan. Gerakl o'z oyoqlari kafti bilan yugurish masofasini belgilagan va u 600 yuz oyoq kaftiga **(192m, 27sm)** to'g'ri kelgan. Qadimgi Yunonistonda bu o'lchov "**stadiy**" deb yuritilgan, shundan "**stadion**" so'zi kelib chiqqan. Olimpiya o'yinlarini g'oliblarini – "**Olimpionik**" deb atashgan.

Olimpiya o‘yinlarida faqat ozod bo‘lib tug‘ilgan greklargina qatnashgan. *Qullar, ayollar* va *chet elliklar* o‘yinlarda qatnashish huquqiga ega bo‘lmaganlar.

Qadimgi Olimpiya o‘yinlari dasturiga yakkakurashlarning uch turi – *boks, kurash* va *pankration*, shuningdek, *yugurish, uzunlikka sakrash, nayza, bosqon uloqtirish, chavandozlar* va *pentatlon* musobaqalari kiritilgan.

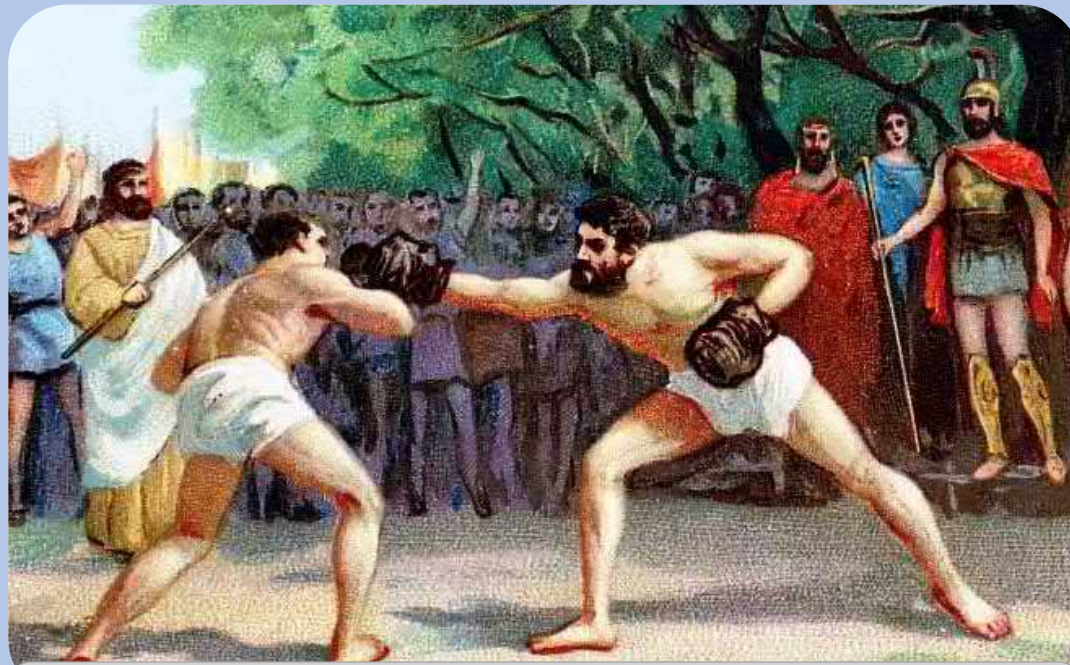
***OLIMPIADA DASTURIGA KIRITILGAN YUGURISH
MUSOBAQASI.***

Yugurish bo'yicha musobaqalar quyidagi turlarni:

Bir stadiyaga yugurish (***192m, 27sm***) – stadionning bir boshidan ohirigacha yugurish;

Ikki stadiyaga yugurish (***384m, 54sm***) – stadionning ohiriga yetib borgach, ustunni aylanib ortga qaytib kelish;

Uzoq masofaga yugurish – 7 stadiyadan to 24 stadiyagacha yugurish.

***OLIMPIADA DASTURIGA KIRITILGAN BOKS
MUSOBAQASI.***

Bokschilar kaftlari va barmoqlarini maxsus tasmalar bilan o‘rab olishgan. Raqib zarbasini o‘tkazib yubormay g‘alaba qozongan bokschilar alohida hurmatga loyiq topilgan. Raqibni quchoqlab olish, chalish, oyoq bilan tepish taqiqlangan. Agar asosiy vaqtda g‘olib aniqlanmasa, mudofasiz jang davom ettirilgan. Jang qarshilik ko‘rsatishga holi qolmagan bokschi qo‘lini ko‘tarib taslim bo‘lgunga qadar davom etgan.

OLIMPIADA DASTURIGA KIRITILGAN KURASH MUSOBAQASI.

Qoidaga ko‘ra, zarba berish taqiqlangan, lekin raqibni turtish mumkin bo‘lgan. Kurash harbiy mashqlarning shakli sanalgan. Polvonlardan biri yengilganini tan olmaguncha bellashuv davom etirilgan.

*OLIMPIADA DASTURIGA KIRITILGAN PANKRATION
MUSOBAQASI.*

Boks va kurash usullarni birlashtirgan yakkakurash usuli. Pankration murakkab sport turlaridan biri hisoblanadi.

QADIMGI OLIMPIYA O‘YINLARINING AHAMIYATI

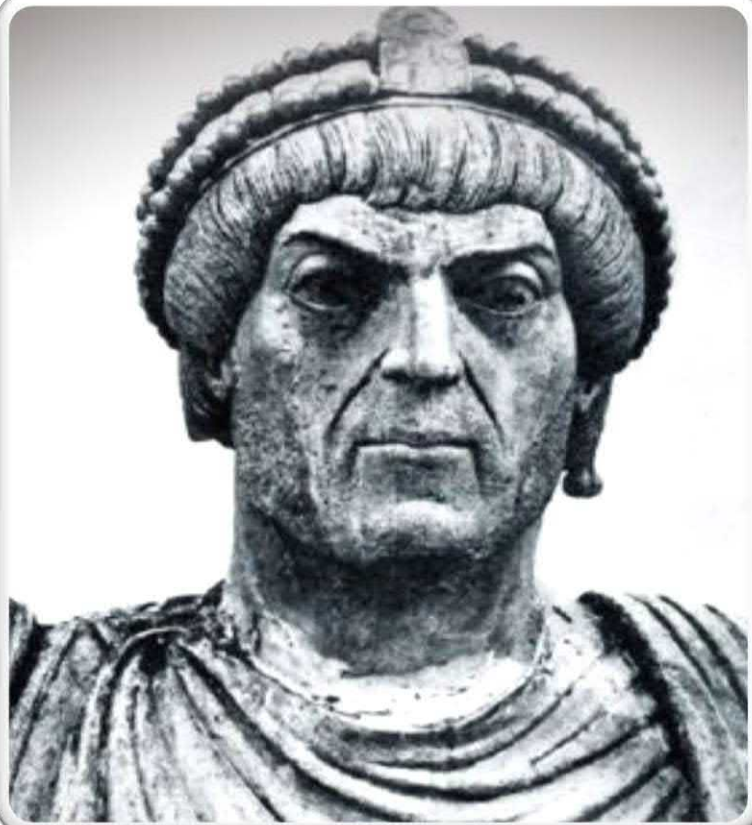
- 1. Iqtisodiy ahamiyati** – Olimpiya shahri savdo sotiq markaziga aylangan va polislar (viloyatlar) aro shartnomalar tuzilgan.
- 2. Siyosiy ahamiyati** – Olimpiya o‘yinlar tufayli urushlar to‘xtatilgan, polislar o‘rtasidagi siyosiy munosabatlar yaxshilangan.
- 3. Xarbiy ahamiyati** – davlatlar o‘z harbiy qudratini va jangchilarni harbiy va jismoniy tayorgarligini namoyish qilingan.
- 4. Madaniy ahamiyati** – Olimpiya o‘yinlarning madaniy dasturida faylasof, matematik, tarixchi olimlar, shoir va yozuvchilar o‘z asarlari bilan qatnashgan.

**OLIMPIYA
O'YINLARINING
BIRINCHI G'OLIBI
KOROIBOS.**

Qadimgi yunonlarda Olimpiya o'yinlari qahramonlari nomlarini Alfey daryosi yaqinida o'rnatilgan marmar ustunga o'yib yozish an'anaga aylangan.

Birinchi Olimpiya o'yinlarining o'tkazilgan sanasi ya'ni miloddan avvalgi 776-yil va qadimgi Olimpiya o'yinlarining birinchi g'olibi ***Elidalik oshpaz Koroibos*** to'g'risida ma'lumotlarni insoniyat ana shu marmar ustundagi yozuvlardan bilib olgan.

IMPERATOR FEODOSIY - I

Xristian dini kiritilganidan keyin sport o'yinlariga o'zga din marosimi sifatida baho berilib, milodiy 394-yilda rim imperator ***"Feodosiy - I"*** Olimpiya o'yinlarini taqiqlash bo'yicha formonga imzo chekadi.

395-yilda Alfey daryosi qirg'oqlarida vizantiyaliklar va gotlarning to'qnashuvi yuz beradi va keskin janglar natijasida Olimpiya vayronaga aylandi.

426-yilda (31-yildan so'ng "**Feodosiy - II**" xudolarga sig'inadigan ibodatxonalarni yoqib yuborishni buyuradi, 100-yildan so'ng esa ikki marta sodir bo'lgan zilzila tufayli Olimpiya vayron bo'ladi. So'ng Alfey va Kladey daryolari suvi toshib, qolgan inshootlarni ham yuvib ketadi.

Olimpiya qum va botqoqlik qariga kirib ketadi.

Bir yarim ming yil mobaynida Olimpiyaning shonli tarixi tuproq ostida ko'milib yotdi va Olimp erasi tugaydi.

IMPERATOR FEODOSIY - II

1824-yildagina arxeolog Lord Stankof Alfey qirg'oqlarida jiddiy qazish ishlarini olib boradi va qadimgi Olimpiya shahri chizmasini tuzdi.

Shu hodisa Olimpiya o'yinlarini tiklash g'oyasini rivojlantirishga turtki bo'ldi

**E'TIBORINGIZ UCHUN
RAHMAT!**